

VIDÉKFEJLESZTÉSI
MINISZTERIUM

A Nemzeti Természetvédelmi Alapterv bemutatása

Dr. Rácz András

Környezet- és természetvédelemért felelős
helyettes államtitkár

Nemzeti Természetvédelmi Alapterv IV.

I. Jogi háttér, előkészítés

II. Helyzetértékelés

III. Fajok, élőhelyek megőrzése, kezelése, rekonstrukciója, a természetvédelmi adatgyűjtés

IV. A védettségi szint helyreállítása és a természetvédelmi célú vagyonkezelés

V. Élettelen természeti értékek oltalma

VI. Tájvédelem, ökoturizmus

VII. A természetvédelem finanszírozása

VIDÉKFEJLESZTÉSI
MINISZTERIUM

I. Jogi háttér, előkészítés

Jogi háttér

- A környezet védelméről szóló törvény 40. § (1):
„A környezetvédelmi tervezés alapja a hatévente megújítandó, az Országgyűlés által jóváhagyott Nemzeti Környezetvédelmi Program.”
- A természet védelméről szóló törvény 53. § (1):
„A természet védelmével, a biológiai sokféleség megőrzésével kapcsolatosan... a Nemzeti Környezetvédelmi Program részét képező Nemzeti Természetvédelmi Alaptervet kell készíteni.”

A Nemzeti Természetvédelmi Alapterv előkészítése

38/2012. (III.12). Korm. Rendelet

szempontjai, szakpolitikai stratégia tartalmi követelményei

- **Helyzetelemzés:** „helyzetkép”
- **Szükséges beavatkozási területek:** „fő cselekvési irányok”
- **Nyomonkövetés:** „indikátorok”

A Nemzeti Természetvédelmi Alapterv előkészítése

2012. nov. 27-28. Természetvédelmi konferencia

- Báldi András
- Bartha Dénes
- Dévai György
- Vida Gábor

•Nemzeti park igazgatóságok, workshopok

A Nemzeti Természetvédelmi Alapterv előkészítése

- **A fejezetek tervezése, írása, szerkesztése**
  - Kb. 50 fő Vidékfejlesztési Minisztérium
- **A munka véleményeztetése, kiegészítése**
  - Hatóságok
  - Nemzeti park igazgatóságok
  - Nemzeti Környezetügyi Intézet
  - Társfőosztályok
- **NTA Fórumok, szakmai bizottságok**
  - 2013.okt.17. VM Civil Fórum
  - 2013.nov.15. AJB Párbeszéd az NKP IV. tervezetéről
- **Közigazgatási egyeztetés, Közig. államtitkári ért., Kormány, OGY Bizottságok**

VIDÉKFEJLESZTÉSI
MINISZTERIUM

II. Helyzetértékelés

Országos jelentőségű védett természeti területek és Natura 2000 területek Magyarországon

1:700 000

Szerkesztette:
Vidékfejlesztési Minisztérium
Természetmegőrzési Főosztály
2013

Országos jelentőségű védett természeti terület

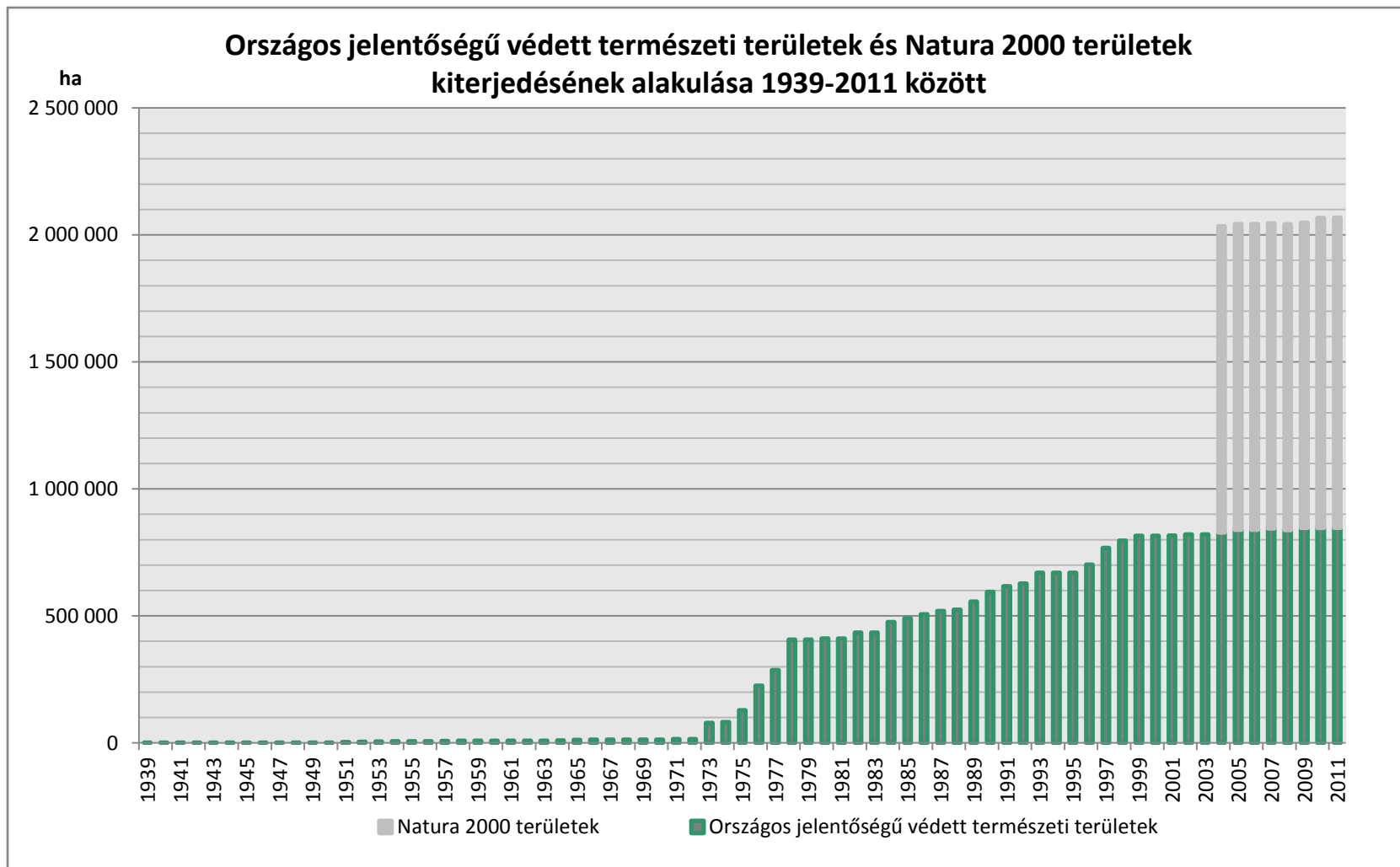
- Nemzeti Park
- Tájvédelmi Körzet
- Természetvédelmi Terület

Natura 2000 területek

- Működési terület
- Igazgatósági székhely
- Különleges Madárvédelmi Területek
- Különleges Természetmegőrzési Területek

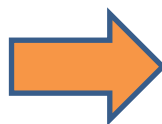
A természetvédelmi oltalom alatt álló területek kiterjedésének növekedése Magyarországon 1939-2011

A Natura 2000 hálózat működtetése

Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alap

- **Kompensáció Natura 2000 gyepekre** (2007-től, 250 ezer ha) – 38 Euro/ha, 269/2007 Korm.r.
- **Kompensációs támogatás Natura 2000 erdőkre** (2012-től) – differenciált összeg (erdőterv), csak magánerdőgazd.
- **AKG támogatásban** részesülő Natura 2000 terület: 332 ezer ha
- Ebből természetvédelmi AKG célprogramban: 145 ezer ha
- **Fenntartási tervek készítésének támogatása** (2012-től) eddig: 40db, elkészül még: 243 db, ez összesen: **283 db** (az **525 db** Natura 2000 területből)

7%   **54%**

*Natura 2000 finanszírozás 2014-2020-ban: több uniós alapból,
„integrációs megközelítés” szerint (nincs külön Natura 2000 alap)*

Az integráció fő eszköze a Natura 2000 Priorizált Intézkedési Terv:

- A hazai Natura 2000 hálózat európai uniós finanszírozásának stratégiai alapidokumentuma
- Stratégiai célkitűzések és természetvédelmi prioritások
- Meghatározza a célkitűzések eléréséhez szükséges beavatkozásokat és a finanszírozás lehetséges (uniós) forrásait
- 2013. áprilisban megküldtük az Európai Bizottságnak

VIDÉKFEJLESZTÉSI
MINISZTERIUM

III. Fajok, élőhelyek megőrzése, kezelése, rekonstrukciója, a természetvédelmi adatgyűjtés

Fajok megőrzése és kezelése

Természetvédelmi oltalom alatt álló fajok köre

- A veszélyeztetett, vagy más szempontból védelemre érdemes fajok **természetvédelmi helyzetének** folyamatos **nyomon követése**, és szükség esetén védetté nyilvánítása.
- A fajokról szerzett ismeretek **bővítése**.

Fajmegőrzési tervek

20 növény- és 23 állatfajra elfogadott terv

- Az elfogadott fajmegőrzési tervekben meghatározott **intézkedések végrehajtása**.
- **Veszélyeztetett helyzetű fajokra** fajmegőrzési tervek kidolgozása, akár több fajra vonatkozó tervek formájában.

Fajok és élőhelyek megőrzése és kezelése

Monitorozás - Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer

- A monitorozó rendszer fenntartása, az adatgyűjtés, értékelés és adatszolgáltatás **intézményi, szakmai** és **anyagi** feltételeinek folyamatos biztosítása.
- Az európai uniós és nemzetközi jelentéstételi és monitorozási kötelezettségekhez igazodva a rendszer további bővítése, fejlesztése; a vizsgált taxonok és mintavételi helyek számának növelése.
- Az eredményeinek bemutatása a hazai és nemzetközi nagyközönség számára.
- A lakosság (**önkéntesek**) minél szélesebb rétegének **bekapcsolására** az adatgyűjtésbe, felkeltve az érdeklődést természetes környezetünk maradandó értékeire.

Fajok és élőhelyek megőrzése és kezelése

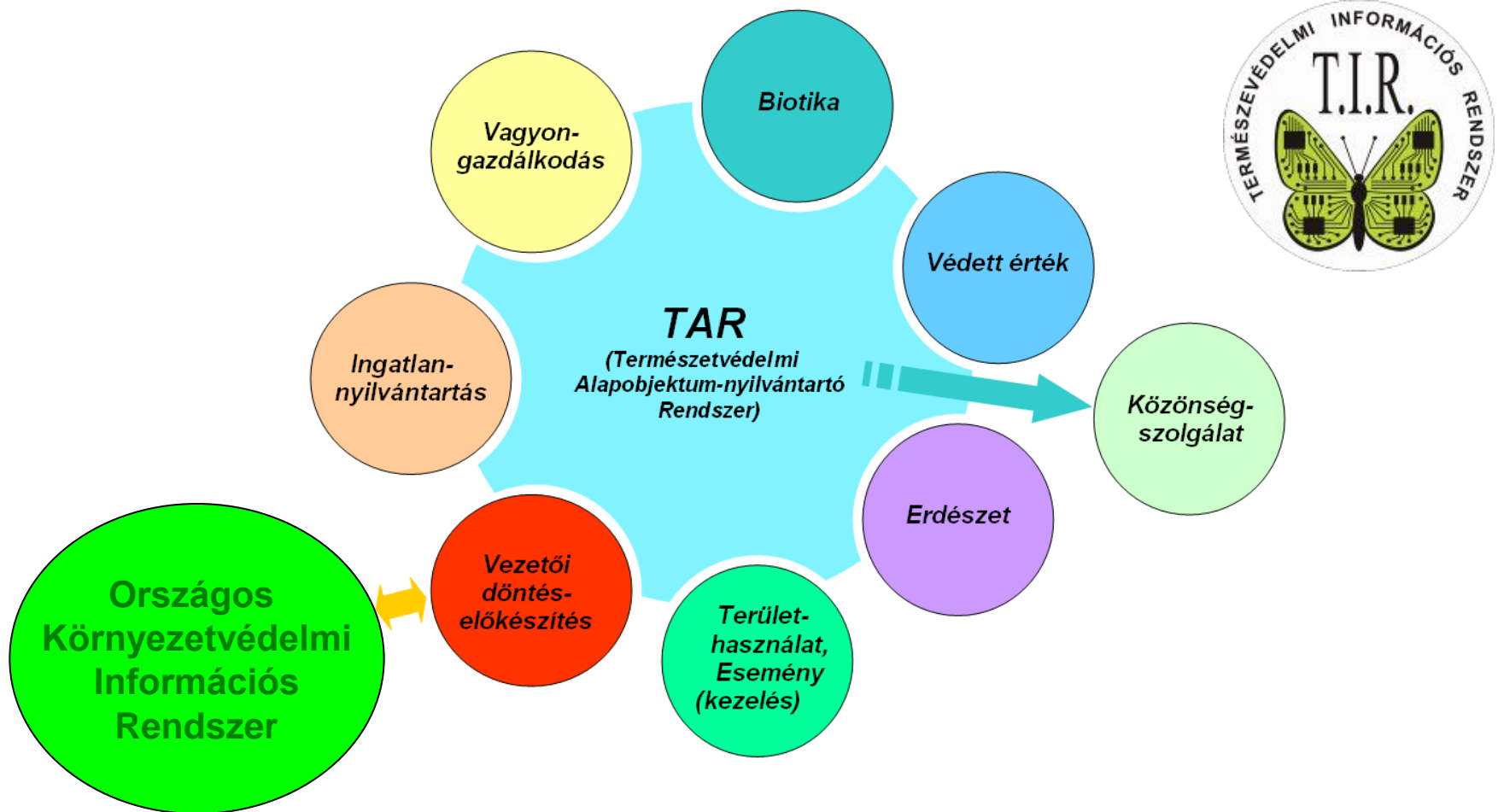
Inváziós fajok elleni védekezés

- A természetvédelmi szempontból kiemelt ökológiai kockázatot jelentő fajok esetében a **védekezés folytatása**, a kezelt területek kiterjedésének és a kezeléssel érintett fajok számának növelése.
- Gazdasági és kereskedelmi céllal az **országba behozott nem őshonos fajok** esetében az inváziós tulajdonságra vonatkozó **kockázatelemzés módszertanának kidolgozása**.
- A potenciális veszélyt jelentő fajokra **megelőzési akcióterv kidolgozása** (terjedési útvonalak, korai észlelőrendszer).
- Ismeretterjesztés és szemléletformálás erősítése.
- Szoros ágazati együttműködés és intézményi háttér kialakítása.

A Természetvédelmi Információs Rendszer

VIDÉKFEJLESZTÉSI
MINISZTERIUM

IV. A védettségi szint helyreállítása és a természetvédelmi célú vagyonkezelés

A védettségi szint helyreállításáról szóló törvény

- 1995. évi XCIII. törvény (Vszt.);
- Alapja: 28/1994. (V. 20.) AB határozat;
- Hatályos: 1995. november 25. óta;
- Tárgyi hatálya: **250.000 hektár** védett és védelemre tervezett természeti terület (volt szövetkezeti földhasználattal érintett területek);
- Végrehajtásáért felelősek: a nemzeti park igazgatóságok;

A védettségi szint helyreállításáról szóló törvény

- Jelenlegi végrehajtási helyzet: **150.000 hektár** állami tulajdonban és nemzeti park igazgatósági vagyonkezelésben (törvényi előírás!);
- Költségvetési források 2009-2013 között a Vszt-re:

Év	2009	2010	2011	2012	2013
Forrás* (m Ft)	52,0	28,8	467,8	1.144,2	1.394,2

* az éves költségvetési törvények és a Vszt. végrehajtására költségvetési átcsoportosításokat tartalmazó Korm.határozatok adatai alapján

- 2015. december 31-ig: **80.000 hektár** állami tulajdonba vétele magánszemélyektől, **20.000 hektár** tulajdonjogi rendezése a „jogosulti kör” pénzbeli kártalanításával;
- **2014: 1.594,2 Mrd. Ft.**   **2011-2013 kb. 5.000 ha.**

A nemzeti park igazgatóságok, mint vagyionkezelők

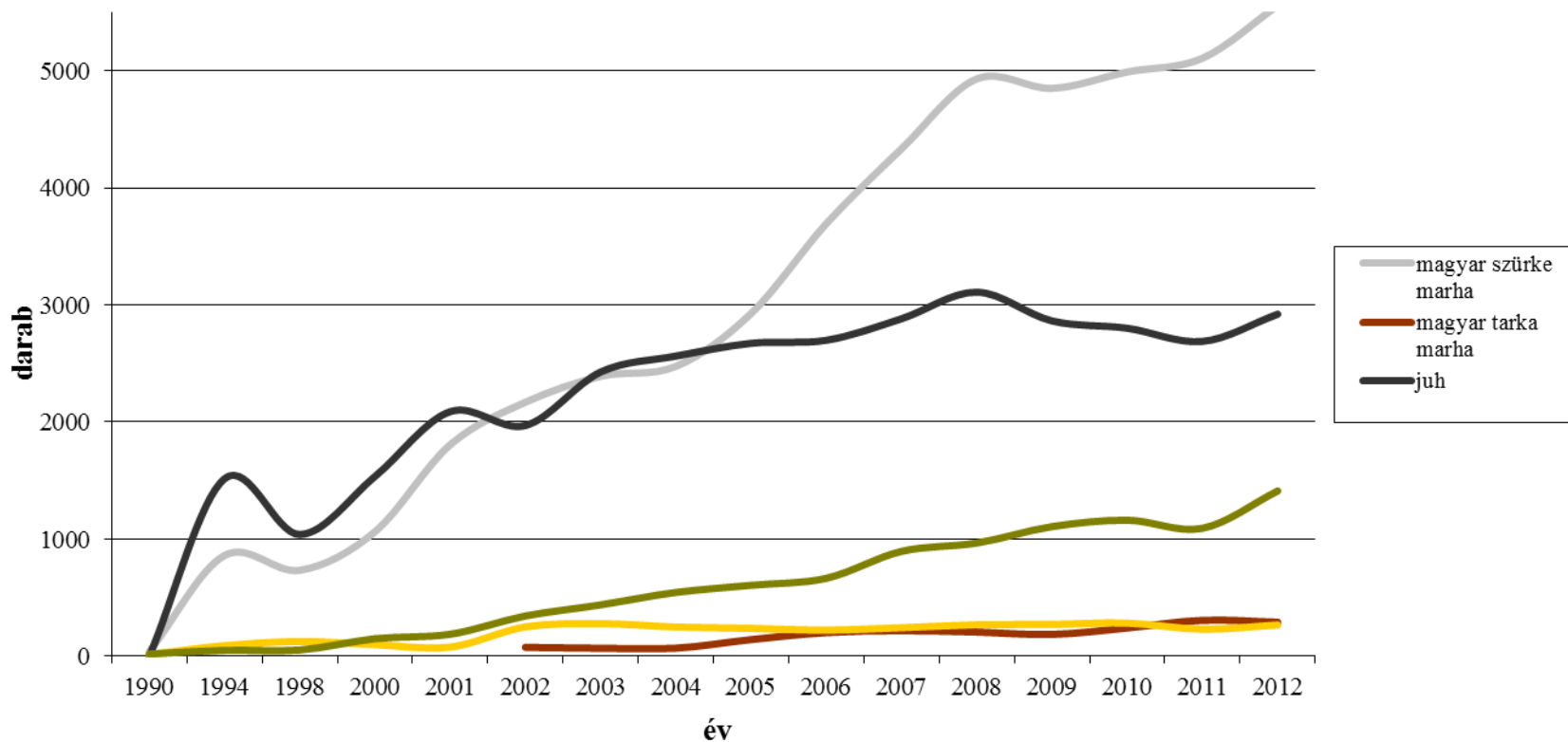
Természetvédelmi kezelés feladatainak ellátása:

- 1) Saját használatban tartás útján (46%, 134 429 hektár)
  - klimax és ahhoz közeli állapotú, fenntartási tevékenységet nem igénylő területek
  - speciális tevékenység végzését, különleges szakismeretet, eszközt igénylő területek
  - az igazgatóság állatállományának fenntartásához szükséges területek
  - erdőterületen

- 2) Haszonbérbe adás útján (54 %, 156 037 hektár)
  - Helyben lakó, hagyományos gazdálkodást folytató, állattartó gazdálkodókkal kialakított együttműködés
    - ~ **2000 gazdálkodóval**, kapcsolattartási, ellenőrzési, tanácsadási feladatok ellátása

A nemzeti park igazgatóságok, mint vagyonkezelők

A nemzeti park igazgatóságok vagyonkezelésében lévő főbb állatállományok változása 1990-2012 között

VIDÉKFEJLESZTÉSI
MINISZTERIUM

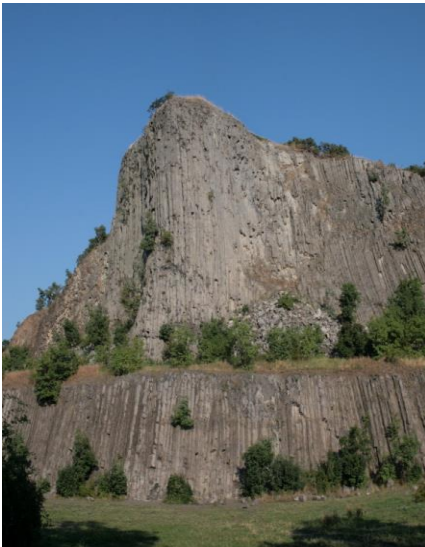
V. Élettelen természeti értékek oltalma

Az élettelen természeti értékek oltalma

- Barlangok
- Földtani-felszínalaktani értékek
- Kunhalmok
- Földvárak
- Források
- Víznyelők

A barlangok védelme

Tervezett intézkedések, várható eredmények

- Az **Országos Barlangnyilvántartás** naprakészen tartása
- A belterületi **barlangok védőövezetének ingatlan-nyilvántartási bejegyeztetése**
- A 145 fokozottan védett és a 260 megkülönböztetett védelmet igénylő barlang **állapotfelvevételeinek, kezelési terveinek teljes körű kidolgozása**, az azokban foglalt intézkedések, **műszaki beavatkozások végrehajtása**

VIDÉKFEJLESZTÉSI
MINISZTERIUM

VI. Tájvédelem, ökoturizmus

Egyedi tájértékek védelme

TÉKA program

Felmért települések száma: **901** (28,5%)

Az egységes rendszerben nyilvántartott
egyedi tájértékek száma: **20 920**

Tervezett intézkedések, várható eredmények

- Az egyedi tájértékek jogi szabályozásának felülvizsgálata, a helyi közösségek intenzívebb bevonásával **felmért tájértékek integrálása a településrendezési tervekbe.**

Tájképvédelem , tájkarakter-védelem, a táji sokféleség megőrzése

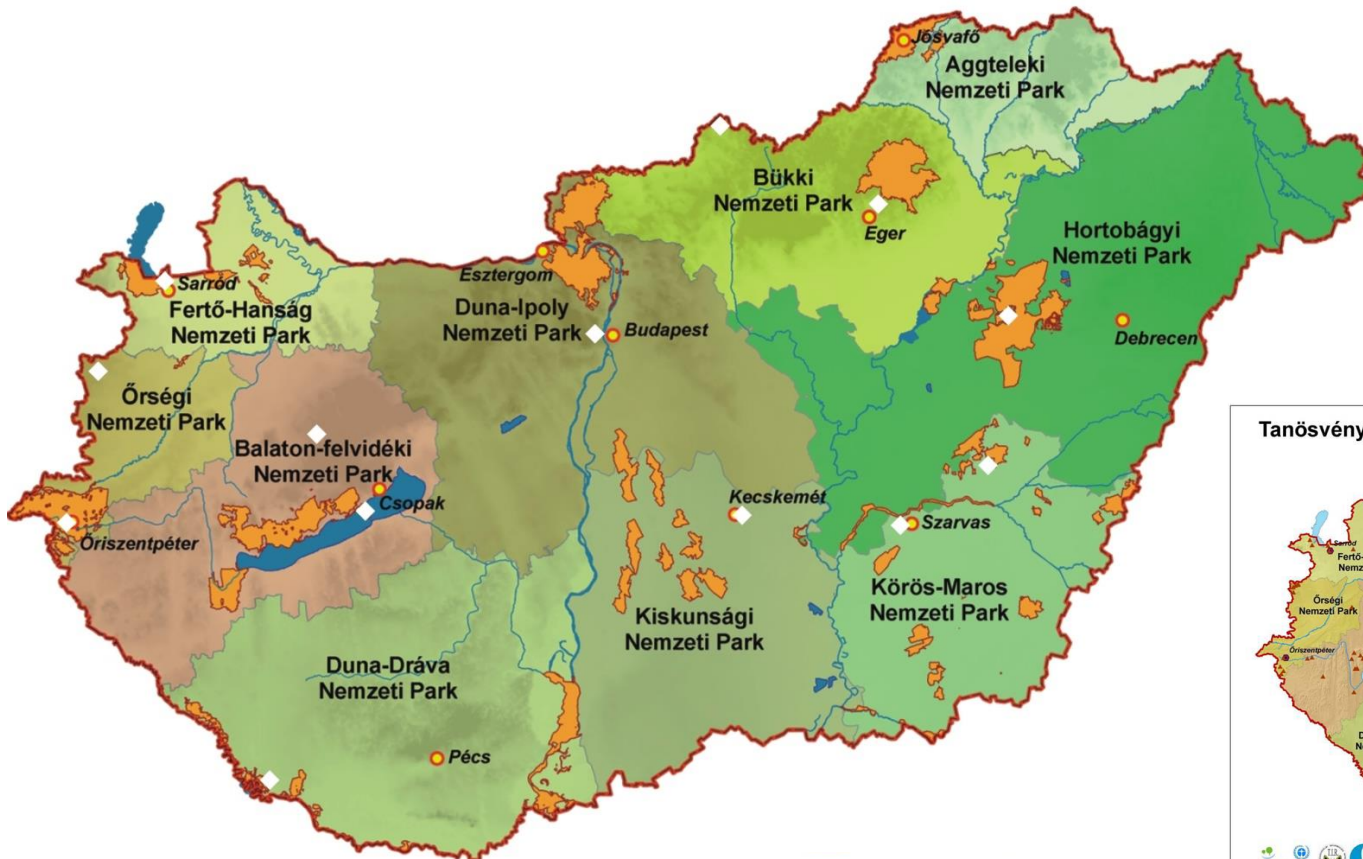
Tervezett intézkedések, várható eredmények

- A tájvédelmi **jogi szabályozásának** megújítása (**Vhr + Tájstratégia**)
- A tájvédelem új szemléletű megközelítése a terület- és településrendezési tervezésben és a **szakhatósági munkában** (**egységes útmutató**)

A nemzeti park igazgatóságok ökoturisztikai kínálata

Ökoturisztikai és környezeti nevelési létesítmények

13 látogatóközpont
145 tanösvény
111 egyéb bemutatóhely

A nemzeti park igazgatóságok ökoturisztikai kínálata

Új ökoturisztikai létesítmények, fejlesztések 2007-2013

Levendula Ház Látogatóközpont

Pannon Csillagda

A nemzeti park igazgatóságok ökoturisztikai kínálata

Új ökoturisztikai létesítmények, fejlesztések 2007-2013

*Sas-hegyi
tanösvény és látogatóközpont*

Mohácsi Történelmi Emlékhely

A nemzeti park igazgatóságok ökoturisztikai kínálata

Tervezett ökoturisztikai fejlesztések 2014-től

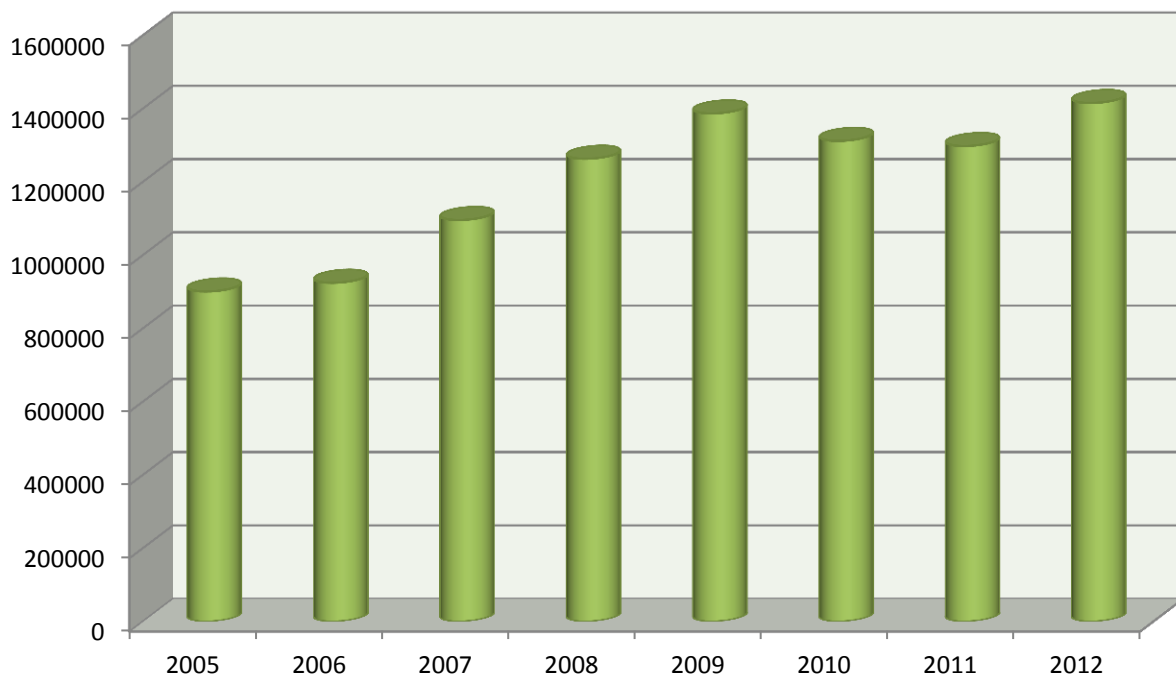
Ős-Dráva Ökoturisztikai Látogatóközpont és Bemutatóhely

Védett természeti területeink látogatottsága

A nemzeti park igazgatóságok regisztrált látogatószáma
(2005-2012)

Megjegyzés: a diagram csak a nemzeti park igazgatóságok kezelésében álló bemutatóhelyeken belépőjegyet váltott és fizetős szolgáltatást igénybe vevő látogatókat, továbbá az igazgatóságok működtetésében lévő szálláshelyek vendégeit tartalmazza; nem tartalmazza a tanösvények és egyéb nem fizetős bemutatóhelyek látogatóit, az ingyenes szakvezetéses túrákat és egyéb szolgáltatásokat igénybe vevőket, valamint a védett természeti területeken túrázókat, kirándulókat stb.

VIDÉKFEJLESZTÉSI
MINISZTERIUM

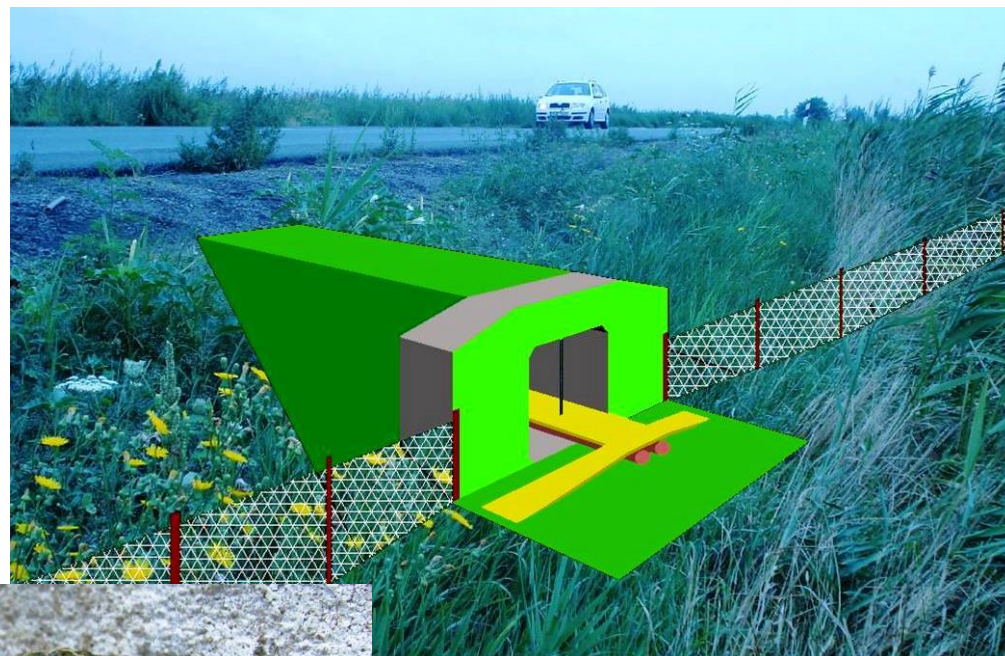

VII. A természetvédelem finanszírozása

Fajmegőrzési és élőhely-rekonstrukciós beruházások EU forrásokból 2007-2013-ban hazánkban

- **ERFA (KEOP): 36 Mrd. Ft** értékben kb. **100 000 ha** védett és Natura 2000 területen (eredeti: 30.000 ha.)
- **KEHOP – 31,3 Mrd. Ft.**
- **LIFE+:** 15 természetvédelmi projekt, 32,6 m€

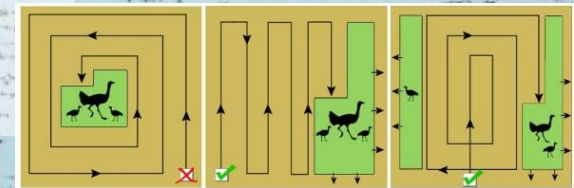
Természetvédelem 2014-2020 operatív programjaiban

Környezeti és Energetikai Hatékonysági Operatív Program (KEHOP), „Természetvédelmi és élővilágvédelmi fejlesztések” prioritás

- Élőhely-fejlesztés, faj-megőrzési beavatkozások
- Kezelési infrastruktúra (gép- és eszközbeszerzés)
- Monitoring infrastruktúra
- A természetvédelmi őrszolgálat fejlesztése
- Bemutatás és szemléletformálás

Vidékfejlesztési Program (VP)

- A megfelelő kezelést támogató intézkedések: agrár- és erdő-környezetvédelem, „nem-termelő” beruházások, Natura 2000 kompenzáció
- Natura 2000 fenntartási tervek

Természetvédelem 2014-2020 operatív programjaiban

Magyar Halászati Operatív Program (MAHOP):

- Extenzív halastavak fejlesztése (pl. nem termelő tóegységek, természet-közeli parti öv, vagy költőszigetek kialakítása)
- Halgazdálkodási hasznosítású Natura 2000 területek értékeinek megőrzését célzó fejlesztések (pl. ivó helyek kialakítása, rehabilitációja)

Határon átnyúló együttműködési programok

- Közös élőhely-fejlesztési és fajmegőrzési beavatkozások
- Közös tervezés,
- Kutatási programok stb.

LIFE program

- Több alaptól finanszírozott, nagyobb léptékű, egy program megvalósítására irányuló **integrált projektek**

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!

www.termeszetvedelem.hu